

248684

การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
พัฒนาการนักเรียน ของโรงเรียนอนุบาลวีรยา
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

วัลยา ทองงาม

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

600255812

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248684

การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
พัฒนาการเรียน ของโรงเรียนอนุบาลวีรยา
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

วัลยา ทองงาม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

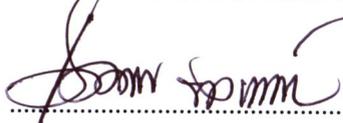
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

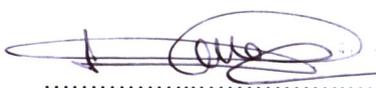
การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ
นักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวิริยา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

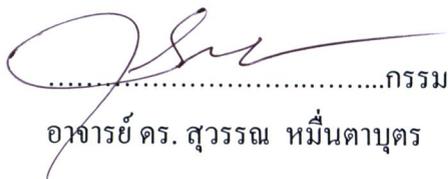
วัลยา ทองงาม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

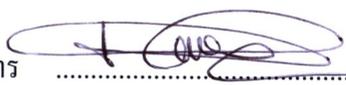
คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

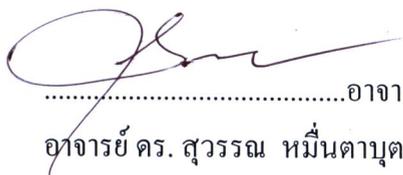

.....ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร พงษ์วาท

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ชูชีพ พุทธประเสริฐ

.....กรรมการ
อาจารย์ ดร. สุวรรณ หมั่นตาบุตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. ชูชีพ พุทธประเสริฐ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
อาจารย์ ดร. สุวรรณ หมั่นตาบุตร

15 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ชูชีพ พุทธิประเสริฐ ประธานที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร พงษ์วาท ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ และ อาจารย์ ดร. สุวรรณ หมั่นตาบุตร กรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และสนับสนุนผู้ศึกษา รวมทั้งให้กำลังใจและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระ สำเร็จได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การค้นคว้าแบบอิสระมีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งกรรมการสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาทุกท่าน

นอกจากนี้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ เนื่องจากได้รับกำลังใจ ความช่วยเหลือและคำแนะนำจากผู้ช่วยศาสตราจารย์มุกดา ชาติบัญชาชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัมภา ค่านักดี อาจารย์ โสมนัส ทองงาม อาจารย์ พิມพรธณ ทองงาม อาจารย์ ทนตแพทย์หญิงวีรนุช ทองงาม คุณภักพล อุดมศรี รวมถึงญาติพี่น้องทุกท่าน ล้วนมีส่วนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระ ครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ประโยชน์อันพึงมีจากการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องสักการะ ต่อผู้มีพระคุณและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้โดยทั่วกัน

วัลยา ทองงาม

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ของ โรงเรียนอนุบาลวีรยา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาววัลยา ทองงาม

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. ชูชีพ พุทธประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
 อาจารย์ ดร. สุวรรณ หมั่นคาบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

248684

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่องการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวีรยา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต สภาพการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ผลการศึกษา สรุปได้ว่า

สภาพการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พบว่า มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ ในการเรียนการสอน มีการจัดรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย บริหารจัดการการเรียนการสอนและ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้โอกาสผู้ปกครอง ชุมชน และปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน

ปัญหาจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนพบว่า การจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ครูผู้สอนเห็นว่า เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ครู และการดูแลควบคุมเด็กในระหว่างทำกิจกรรม ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ ทำได้ค่อนข้างยาก นอกจากนี้ พื้นที่ของโรงเรียนมีจำกัด ไม่สะดวกต่อการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้เด็กขาดอิสระในการเล่น อีกทั้งปราชญ์ท้องถิ่นที่เข้ามาให้ความรู้แก่เด็กใน โรงเรียนนั้น มีเวลาน้อย แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงครูผู้สอน มีการวางแผนจัดกิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ที่เรียน และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ภายนอกโรงเรียนยากต่อการเดินทาง

แนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ของโรงเรียนอนุบาลวีรยา ควรจัดทำแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) โดยควรให้มีการศึกษาหลักสูตรแม่บท จัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วกำหนดจุดประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ชัดเจน การปฏิบัติตามแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) ควรเป็นการนำแผนประสบการณ์ที่จัดทำขึ้น มาปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานอย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อฝึกปฏิบัติ ทดลอง และศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) ควรเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่า มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใดบ้าง โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผล ด้านความสามารถ (Performance Assessment) และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio Assessment) และสุดท้ายเป็นการนำผลการประเมินมาใช้ ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง (Act) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล ควรสะท้อนให้เห็นถึง การวางแผนและการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

Independent Study Title Usage and Management of Local Wisdom Learning Sources to Promote Development of Students at Veeraya Kindergarten, San Sai District, Chiang Mai Province

Author Miss Wanlaya Thong-ngam

Degree Master of Education (Educational Administration)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr. Choocheep Puthaprasert	Advisor
Lect. Dr. Suwan Muntabutara	Co-advisor

ABSTRACT

248684

The study on Usage and Management of Local Wisdom Learning Sources to Promote Development of Students at Veeraya Kindergarten, San Sai District, Chiang Mai Province aimed at studying the condition and guidelines for usage and management of local wisdom learning sources. The tools used on this studying and data collection are the interviewing formats and the observing formats for the usage and management of local wisdom learning sources including the workshop conference to find out such guidelines and also having data analysis by frequency distribution presented by narration. The study's results could be analyzed as follows:

The condition of usage and management of learning sources found that this school had applied the local wisdom to be used as various forms of learning. There were the learning and teaching and also the learner's developing activities administration and management by accepted the parents, the community and the local wise persons to be participated in the school's education management.

The problems of using the local wisdom in the school found that the teachers thought that the local wisdom activities' operation made their tasks be overloaded. It was also so hard to avoid the accident that may be happened to the children during the mentioned activities. Above of all, the limited of the school's area made it inconvenienced and dependence for the children to play and operate the development activities, and also the local wise persons who participated the

activities had no enough time, the local wisdom learning sources were not overall covering and the local wisdom was also inconsistent with the normal studying contents. Finally, the local wisdom learning sources are so far from school, it was so hard for traveling.

The guidelines for usage and management of local wisdom learning sources to promote development of students at Veeraya Kindergarten were as follows: Planning for the local wisdom experiences (Plan) by studying the core curriculum, making the local wisdom information and then prescribe the clear expected output's aims. Operating as the local wisdom experiences plan (Do) should be done by following the processes systematically and continually and also used the learning sources for practice, experiment and study for the real operation of the learners. Supervising, monitoring, checking and assessing on the usage of local wisdom learning sources (Check) should be the examination on each process of the plan's operation to find out that there is any problems happened, should be corrected at any process of the plan by using the performance assessment and evaluated the learning by portfolio assessment. The usage of the assessment's results to improve and develop the local wisdom learning sources continually (Act). The data got from the assessment should reflex the planning and the management of the local wisdom learning that it could response the ability, the interest and the need of the individual learner or not.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้	6
ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอสนทราย ด้านการละเล่นพื้นบ้าน	
ด้านภาษาและวรรณกรรม และด้านการแต่งกาย	7
แนวคิดการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	13
แนวทาง และวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อการเรียนการสอน	15
แนวคิด หลักการ และวิธีการบริหารคุณภาพ PDCA	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	28
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	43
สรุปผลการศึกษา	43
อภิปรายผล	45
ข้อเสนอแนะ	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	50
ภาคผนวก	53
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ศึกษา	54
ภาคผนวก ข ระเบียบวาระการประชุมเชิงปฏิบัติการ	59
หลักสูตรก่อนประถมศึกษา	65
ประวัติผู้เขียน	75

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการศึกษาเอกสารและแผนการสอนของครูผู้สอน	32
2 ผลการสังเกตสภาพการใช้และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	36
3 การฝึกพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุ	71